

<p>Toimetus ja talltus TALLINNAS, Pagari uul. nr. 1</p> <p>Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ESIALGUL ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind kättesaatmisega: iga 10 numbrist eest 5 marka.</p> <p>Kuulutuste ja teadaannete hind: iga korpusrea eest 50 penni.</p>
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.		

№ 3.

Kolmapäe wal, 9. aprillil 1919.

I. aastakäik.

Sisuford:

Ametlik osa:

Wäljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.

Üleüldine osa:

1. Mõni sõna suurtähtwäe tegewusest.
2. Umbtänamasse surutud. (Rud. Tamm).
3. Seisuford meie väerindadel.
4. Meie ajakirjandus sõjawäelistest küsimustest.
5. Kindral Judenitsch — Marwa ärawõtja.
6. Üks mitte enamline Wene hääl Eesti sõjawägede wõitudest.
7. Segateated.
8. Kirjawastused.

Ametlik osa.

Wäljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.

Nr. 116.

Tallinnas, 31. märtsil 1919. a.

§ 2.

21. märtsil saatis 1. Tagawara bataljoni ülem polkownik Limberg 5. polgu täiendamiseks ühe roodu — 4 ohwiseri ja 156 rahwawäelast — wäerinnale. Sellest roodust jõudsid polku ainult 3 ohwiseri ja 32 rahwawäelast; teised olid sel eht teisel teel, osa — omawoliliselt, osa — ühe wõi teise ülemuse lubaga, teel laiali läinud. Maha jäenud mehed sõitsid alles 24. märtsil polku, teel, rongis ja wafalites, joobnud olekus määratsebes ja püüsi lastes.

Süüdlased anti kõik sõjawäljakohtu alla, kes otsustas: Wanemat alamohwiseri August Riika't, reamehi Anton Tomson'i, Adolf Trell'i, Jaan Tamm'i ja August Tõnorist'i surmanuhtlusega karistada. Kohtu otsus on täide saadetud. Reamehed August Leemendit sai eluäege sunni-

tõuga ja Jakob Laurisson, Eduard Döpi ja Anton Reis 6 aastase sunnitõuga karistatud.

Roodu ülemat leitnant Ernesaks'i, kes oma roodus ei ostanud mingisugust korda jalale seada ja alal hoida, alandasin ma reameheks (käsi sõjawägedele nr. 26).

Asja järeleuurimise juures tuli awalikuks, et roodu wäljasaatmine oli halvasti korraldatud, nimelt: Weltweebel ja osa rühmaülematest olid just enne wäljastõitu oma kohtade peale määratud, mille tõttu nemad oma mehi ja mehed neid ei tunnud, osa roodu meestest olid bataljoni 3. alusroodu ülemalt kapten Bernow'ilt luba saanud teel roodust mahajäämiseks, et kodus ära kätia; niisugune korraldus awataks teisi omawoliliselt koju minema. Roodu wäljasaatmise helma korralduse eest awaldan 1. tagawara bataljoni ülemale polkownik Limberg'ile lautuse.

Nr. 118.

Tallinnas, 31. märtsil 1919. a.

Et võimaldada ohwiseride teenistuselehtede läbiwaatamise komisjonil lähemal ajal oma tööd lõpetada, kirjutan ette kõitide wäeosa ülematele kõitide nende juhatusse alla usaldatud wäeosades teenivate ohwiseride, arstide ja ametnikkude teenistuselehti, mis seni weel saatmata, 10-ks aprilliks s. a. minu Staabi Korraldus-Walitsuse Inspektori jaokskonda ära saata.

Ülearuse kirjawaheatusse arahoidmiseks käsen wäeosade ülemaid selle järele walwata, et puuduwate ja puudulikkude teadetega teenistuselehti komisjoni ei saadetak, nagu seni sagedasti on juhtunud, et teenistuse lehtedes puuduwad teated: kust m. a. onnaft, wallast eht linnast pärit on; misuguses õpeasutuses üleüldise hariduse omandanud ja kas õpeasutuse täieliku kursuse lõpetanud, wõi, wastasel korral, mitu klassi; millal ülendatud alamleitnandiks ja leitnandiks, alamkapteniks j. n. e., ning wanus wiimases auastes; ei lisata leiduwaid dokumenta ja teenistuse-lehti endise Wene sõjawäe teenistuse üle juurde; dokumentide ja teenistuselehe puudumisel, endise Wene sõjawäe teenistuse üle, ei ole teenistuselehe punkt 19-mas wähemalt kahe teatama ifiku ifiklitka allkirju, ühes tõendusega, et teated endise Wene sõjawäe teenistuse üle õiged on; puudub endise teenistuse kirjeldus, eht on jälle liiga lühidalt ja segaselt kirjutatud ja weel palju teisi puudusi.

Ülevalpool tähendub puudused teenistuselehtedes kirjutan nende ülemate ja adjutantide arvele, kes mitte küllalt korralikult teenistuselehtede korrigeerimise üle ei valmanud ja need puudulikult ära saatsid. Tulevikus olen sunnitud neid, kes oma ametikohuseid hooletult täidavad, vastutusele võtma.

Nr. 120.

Tallinnas, 31. märtsil 1919. a.

§ 1.

Sisemise Kaitse ülema amet kaotatakse ära ja kõik tema kohustused ja volitused antakse üle Babariigi Kaitse-Viidu ülemale.

Kaitse-Viidu ülemat käsen toimetada seaduse ja määruste järele, mis sellekohata Ajutise Valitsuse ja minu poolt on välja antud, ja sõjavägede juhatusse seaduse lisa nr. 2 §§ 18—25 järele.

§ 2.

Babariigi Kaitse-Viidu ülemaks nimetatakse Sise-ministeeriumi politsei peavalitsuse juhataja E. Alwer. Käsen Kindral Pödder'i Sisemise Kaitse ja Kaitse-Viidu valitsust herra Alwer'ile üle anda. Üleandmisest ja vastuvõtmisest teadustada.

§ 4.

Sagedasti tuleb ikka veel juhtumisi ette, et väeosad, valitsused ja sõjaväe asutused otsekohe ohvitseride referw'i poole pöördavad, ohvitseri ja ametnikka nõudes, ilma et nad seda Korraldusvalitsuse läbi teeksid. Nõudamisi paigutatakse ohvitseri ja ametnikka ümber ühest väeosast teise, ilma Korraldusvalitsuse sellest teadustamata.

Korraldusvalitsus walmab selle järele, et igas väeosas otstarbekohane arv ohvitseri ja ametnikka oleks, ja peab kaitsele kõik nimetuste, määruste ja ümberpaigutamiste üle. Et aga Korraldusvalitsusel võimalik oleks oma ülesannet korralikult täita, kohustan kõigi valitsuste, väeosade ja sõjaväeasutuste ülemaid järgmiselt täpelt täitma:

Ohvitseride ja ametnikkude nõudmisega tuleb otsekohe pöörduda Korraldusvalitsuse ülema poole diviisi ülemate kaudu, kusjuures tuleb nõudmisest ära tähendada nõutavate ohvitseride ja ametnikkude otstarve. Kui Korraldusvalitsus leiab nõudmise tarviliku ja õige olewat, teeb tema korralduse nõutavate ohvitseride eht ametnikkude ohvitseride referwist määratud teenistusekohale wäljasaatmiseks. Ohvitseride referw ei tohi ühtegi ohvitseri ega ametnikku ilma Korraldusvalitsuse teadmata otsekohe kuhugile väeosasse saata.

Ohvitseride eht ametnikkude ülewõimiseks ühest väeosast teise on ülewõimise kinnitamiseks tingimata tarvilik mõlemate väeosade ülemate nõusolemine ülewõimise kohta. Kõik sellekohane kirjawahetus peab selle diviisi ülema poolt, kelle alla kuuluvasse väeosasse ülewõimine sünnib, täielikult saadetama Korraldusvalitsuse ülemale ümberpaigutamise araldamiseks „Käsus Babariigi Sõjavägedele“.

Nr. 122.

Tallinnas, 2. aprillil 1919. a.

§ 2.

Ennetute juhtumiste ärahoidmiseks, mis waenlase mitteldhkenud suurükskõulidega mõistmata wõi ette-

waatamata ümberkäimise läbi tulla wõivad, käsen ülemaid rahwawäelastele ära seletada, et mitteldhkenud suurükskõul pole mitte, nagu mõned asjatundmatud isitud arvavad, kahjuta mängukann, mida mitte üfti toa ilustuseks waid ka ühest kohast teise kanda ja isegi kuidas tahes pilduda wõib, waid wastuoltsa: nimetatud kuulid on palju kardetawamad kui lastmata kuulid, sest et nemad lastewalmis sealt kulkumise korral mitte küllalt suure tõuke juures lõhkeda ei wõinud, mispärast nemad pärastpoole, peale uue wäikese tõuke ja tihti ka peale lihtsa külgepuudutamise, lõhkeda wõivad.

Seda kõike silmas pidades käsen ülemaid, kui teada on saadud, et wäeosja piirkonnas mitteldhkenud suurükskõulid on leitud, sellest ajawõimata ligema baterei ülemale teada, kellele kohe tuleb üht ohwitseri ühes sellekohaselt ettevalmistatud inimestega nende kuulide häwitamiseks välja saata. Batereiülematel nõuda kohe Warustus-Valitsuse ülemalt tarwiline arv lõhkimise padruid ja tutvustada kõiki ohwitseri ja mitte wähem kui 5 rahwawäelast ja kahte alamohwitseri niisuguste kuulide häwitamise wiisiga, instruktiooni järele, mis igale batereiülemale suurükskõulise poolt välja saadetakse.

Nr. 123.

Tallinnas, 2. aprillil 1919. a.

§ 1.

Luban sõjaväelastel oma hobuseid kroonu hobuste asemel, kui nad neil koosseisu järele peawad olema, pidada ja neid kroonu toidule määrata, milleks aga iga hobuse kohta Hobuste Warustus-osakonna, kus neid registreeritakse, nõusolekut tarwis on. Nõusoleku kinnimise juure peab wäejao wõi asutuse ülema poolt tunnistus lisatud olema, et hobune tõesti tähendatud isiku oma on, täiesti sõjaväe otstarbeks kõlbulik, kodust ühes toodud eht seaduslikul teel omandatud ja mitte waenlase käest ära wõetud, leitud, omawoliliselt wõetud wõi rekwireeritud, wahetatud jne. ei ole, mil juhtumistel hobused kroonu omad on.

Kahju eest, mis hobustega wõib juhtuda, ei wõistuta riik mitte, peale nende fordate, kui kõlbulikud hobused lahingutes on hukka saanud. Sõjaväelastel tarwitusel olewad omad hobused saawad omanikkude teenistusest wabastamise puhul tagasi antud.

§ 2.

Luban nõrgajõulisi hobuseid, mis hobuste tagawaraks 3—4 kuud parandamist tarwitawad, põllumeestele töö eest sõbdale anda, tingimisel, et hobune lepingu aktis määratud ajal sõjawäkke tagasi wõib wõetud saada ja et hobune nimetatud ajal töowõimulises kehas oleks. Nimetatud otstarbeks hinnatakse hobused komisjoni poolt ära ja määratakse aeg, mis parandamiseks ära kulub. Hindamise juures tuleb turuhindasid silmas pidada. Hobused antakse välja kas hinnatud summa eest wõi maakonna walitsuse wõi walla wõistutamisel. Kahju eest, mis hobustega peaks juhtuma, wõistutab hobuse sõbdale wõtja.

§ 3.

Käsen ramm (tiineid) määrasi Wiru wäerinnalt Tallinna Suurtüki uul. nr. 4 hobuste tagawarasse, Iõunawäerinnalt Tartu 2-se diviisi loomalaatsaretti saata ja luban neid Hobuste Warustus-osakonna korraldusel komisjonis ära hinnata ja põlluwõistutamisele üle anda suguloomadeks.

§ 4.

Maakondadest tulnud teadete järele on Eesti Vabariigis vähem hobuseid kui neid tulevastel aastatel tarvis läheb. Praegu on sõjaväes hulk paremaid hobuseid, mis sugutamiseks sobulikul materjal on ja mis ära kasutada tuleb.

Eltoodud põhjustel käsen kõiki vähegi sobulikke määrasid sellekohaste paremate sõjaväes olevate tähtsudega paaritada. Eltoodud täidesaatomiseks käsen kohe algada, milleks komisjoni — esimehena polkownik R e i m a n n' i, liikmetena Sõjaväe Ülemloomaarst R u u s' i ja 2-se diviisi loomaarsti P e n s i n' i nimetan. Komisjonil on õigus end täiendada. Tarvilikud tähtsused tulevad väeosadest ja asutustest viibimata komisjoni nõudmise peale sugutamiseks saata. Diviisi Ülemaid käsen abiks olla selle asja läbi viimiseks.

Nr. 124.

Tallinnas, 3. aprillil 1919. a.

§ 1.

Arvaldan täitmiseks Ajutise Valitsuse Dtsuse 26-st märtsist f. a.: „Seni, kui Ajutavas Kogus ei ole keeletüsimus ametikohtades ja asutustes ära otsustatud, on ametiasutused kohustatud kohalikkudes keeltes palmeid vastu võtma“.

§ 5.

Alanimetatud trükitööde sõjakontrolli punktid lugeda awatuteks:

Tartus	—	25. jaanuarist, f. a.
Wiljandis	—	23. jaanuarist, f. a.
Pärnus	—	27. jaanuarist, f. a.
Katweres	—	17. jaanuarist, f. a.

Nr. 125.

Tallinnas, 3. aprillil 1919. a.

§ 1.

Käsen Korralduswalitsuse Reajaoskonna Ülemat, kapten Simon' i, 31. märtsil kinnitud „Sõjakooli koosseisu“ järel Sõjakooli formeerida.

§ 2.

Et Sõjakool ajutiselt ainult 120 kadeti jaoks on määratud, võivad vastu võetud saada ligema ülesmuse soovitusel rahwawäelased, kes 7 eht 8 klassi kestkooli haridusega on. Eesõigus antakse neile, kes sõjalinnil on olnud.

Kui palju igast wäeosast ja millal wälja sõita tuleb, teatatakse telegrafi teel.

§ 3.

Ohwitserid, kes Wabariigi Sõjakooli lõpetavad, on kohustatud kuni sõja lõuni sõjaväes teenima.

Peale sõja lõppu käiwad nemad üleüldiste määruste alla ja mingisugust isearalist teenisust koolilõpetamise eest nende käest ei nõuta.

Nr. 127.

Tallinnas, 4. aprillil 1919. a.

§ 2.

Arvaldan täitmiseks Ajutise Valitsuse poolt 18. jaanuaril wäljaantud määruse awalikkude forjanduste kohta:

1. Igasuguseid awalikka forjandusi võib toime panna ainult töö- ja hooletandeministri lubaga.

2. Selle määruse vastu efsijaid karistatakse kõige forjandusest saadud summu ärawõimisega ning rahastrahwiga kuni 10.000 margani.

Käsen need määrused täitmiseks wõtta ja teatan, et sõjawõimudel ja kaitseliidu ülematel ei ole õigust awalikkude forjanduste lubasid wälja anda.

§ 3.

Enamlaste tuleku eel Wirumaale lahkus Muuga mõisa walitsus mõisast. Lahkudes jättis tema mõisa kraami hoidmise teenijate hooletse. Kui pumakaartlased maalt wälja olid aetud, teatasid mõisa teenijad, et mõisaomaniku kraam laiali on kantud ja mõisas täielik rüüstamine toimepandud. Kraami laialitandmisest wõtsid ka nimetatud mõisa tööliised osa.

Weebruari kuul f. a. ilmusid nimetatud mõisa kohaliku Kaitse-Üidu liikmed ja nõudsid töölistelt laiali kantud kraami tagasitoomist. Et tööliised seda käsku ei täitnud, on Kaitse-Üidu liikmed, oma wõimupiiridest üle astudes, töölisti sundinud kraami tagasi tooma, kusjuures ka löömist on ette tulnud.

Teatan kõikidele wäeosadele ja Kaitse-Üidule, et igasugune isikupuutumatus rikkumine peksmise läbi Eesti Wabariigis keelatud on ja kõit selle vastu efsijad kohtulikule wastutusele wõetakse.

Wäeosade ja Kaitse-Üidu Ülemad on kohustatud selle järele walwama, et nende all teenivate sõdurite ja kaitseliitlaste poolt seadusewastaliselt kodanikkude vastu wägiwalda ei tarwitataks.

Sõjawägede Ülemjuhataja:

Kindralstaabi Kindral-Major Laidoner.

Üleüldine osa.

Mõni sõna suurükiwäe tegewusest mitte suurükiwäelastele.

Tõhti olen jalawäe soldatitega ja ohwitseridega juttu ajanud meie suurükiwäe tegewusest. Tagajärjed on alati väga head olnud, aga peaaegu iga kord saab kuulda järgmist arwamist: „Seal ja seal palusime meie häwitada waenlase kuulipildujat wõi wabriku korstnat maha lasta — aga eht küll lasti, siiski tagajärgi ei olnud.“ Alati näib rääkija kindlas arwamises olevat, et tagajärjed oleksid head olnud, f. o. kuulipilduja oleks häwitatud wõi wabriku korsten maha lastud olnud, kui batারেide ülemad oleksid mõistnud dieti lasta. Suurtükide peale waadatakse just kui millegi väga keerulise asja peale, millega ümberkäimine palju kawatust nõuab, mis aga kuulmata imetegufid wõib teha. Tahatsoon lugejatele selgitada, et suurükiwäest palju oleneb, aga imetegufid ta teha ei wõi.

Suurükiwägi, enam kui ükski muu tuleriistade kogu, on piiratud teatud kindlate raamidega. Normaalse tüürsuurtükidest lastmine sünnib warjatud positsioonilt, f. o. — suurtükid seatakse kusagile metsa wõi mäe taha üles, et waenlasel neid mitte wõimalik ei oleks näha. Iseenesest on selge, et batareit ei wõi ka waenlast näha. Raardi, isearalise tselluloid=ringi, bussoli ja lõppeks — nurgamõõtija=panoraama abil, mis suurüki peale on kinnitatud, tehes mõned tarwilised wäljaarwamised ja wõttes, antakse suurüki fihit koha peale, kuhu lasta soowitakse.

Tähenдатud kohta kobe tabada on muudugi võimata paljudel põhjustel, nagu kaardi ja bussoli mitte-täpisealus, batarei seisukoha mittetäpisealne äramääramine, tuule jõud ja muud. Rohkem täpisealsete lastmisel on tarvis enne proovits lasta.

Proovilaskmist juhib batarei ülem oma vaatlemispunkti, kust ta seda kohta näeb, kuhu lasta soovitakse, ja kust ta telefoni läbi batareiga ühenduses on.

Paljud mitteuurükiwäelased arwawad, et vaatlemise punkti peab waenlasele võimalikult ligidal olema. Wene sõjas oli isegi juhtumisi, et batarei komanderidele argutsi ette heideti, kui nemad enesele vaatlemise punkti walisid mitte eelkinnis, waid kusagil wagusamas kohas. See on ju ülekohutune süüdistus ja wildak waade asja peale. Waatlemise punkti walides, hoolitseb batarei ülem kõigepealt selle eest, et ühendus batareiga kindlam oleks. Mis kasu oleks sellest, kui batarei ülem waenlasest kõigest 50 sammugaugel oleks: kuulid katkestasid järjest ühenduse, mida aga kange tule all võimata on parandada. Ta ei saaks batareile hõtainustki käsku anda — ja wiimone waitiks, sellepärast et ühenduse katkestamine ülemaga tähendaks niisama palju, kui oleks tal filmad peast wälja pistetud. Et aga sellejuures batarei ülem tõlbiiselt kannatab, seda teawad ainult suurtükiväelased. Ta näeb küll kõiki wastase liikumisi, kuid ühenduse katkestuse pärast on tal võimata batarei tuld wastawalt juhtida.

Nii siis on selge, et batarei ülem mitte enese hädaohuta oleku pärast ei oisi kaugeimat ja rahuliseimat kohta, waid teeb seda ainult parema telefoniühenduse huwides. Uute piltfilmade ja binoklite juures ei mängi kauge waatlemispunkti ja waenlase wahel mingit tähtsat osa.

Läheme uuesti lastmise juure. Batareist lastes tarwitatakse reeglid, millede põhjal mitmesuguseid matemaatilisi wäljaarwamisi toimetatakse. Batarei ülema esimeseks ülesandeks on „eesmärgi kahwliise wõita“, s. o. et eesmärk, mida meie tabada tahame, ülelendawa ja siia poole kulkawa kuulide wahel jäeks. Nüüd on tarwis „kahwliit“ wähenendada, ülelendawate ja siia poole kulkwate kuulide wahet võimalikult wähemaks teha püüdes, nii et eesmärk ifka nende wahel oleks, s. o. mõlemalt poolt eesmärgile ligineda. Siin on olemas teatud piirid, mis mitmesugustel suurtükkidel mitmesugune ja mis, peale suurtüki süsteemi, weel laengust kui ka sellest, kas granaadi wõi schrapnelliga lastakse, oleneb. (Hästi-terras tergetel wäljasuurtükkidel on see wahel — „kahwliit“ 10 sülda, s. o. 25 — 30 samm.) Seda wahet wähenendada on võimata, esiteks sellepärast et sihttraud ei ole nii täielikult konfirmeeritud, teisets et kuulide kõrwalekalduwuse võimalikkus suureneb kauge sega wõrreldes ja on kestniise distantisi peale (3—5 we:sta) umbes 6—10 sülda. Kuulide kõrwalekalduwuse võimalikkus oleneb niisugustest põhjustest, mida keegi ette näha ei wõi, nagu laengute suuruse wahest, kuulide raskuse wahest, õhurõhumisest ja paljudest teisest, mida võimata parandada.

Nii siis, lastes antud sihiga, kõige suurema sihtimise täpisealuse juures (sihtija waatab panorama ja tasakaalu juures sihi järele), saame paremal juhtumisel wahel iga paugu juures umbes 18—30 sammuga kuulide kulkumise punktide ja kestniise punkti wahel. Terwest batareist lastes suureneb kuulide kõrwalekalduwuse võimalikkus kuni 20 süllani (umbes 60 samm).

Kas wõib nüüd batarei ülema käest nõuda, et ta tingimata lasteks kuulipilduja wõi mõne muu eesmärgi pihita — ja kui ei, siis teda halwaks suurtükiväelaseks pidada?

„Wõimalikkuse teooria“ põhjal wõib ainult piiramata arwu laengutega igasse punkti lasta. Sarnasets lastmisets meil aga laenguid raisata ei ole, isearanis nüüd, kus meil nende walmistamisets wabrikud puuduwad. Selleks otstarbets wõime kõige rohkem 20—30 kuuli määrata, mis aga kahtlemata wäga piiratud arw on.

Arwan, sellest lühikesest seletusest on näha, et lastja suurtükiväelane ei ole mitte süüdi, kui ta, näitusets, kuulipildujat ei häwita wõi wabriku korinat ei taba, — ja kui ta seda teeb, siis ainult hea õnne tõttu.

Artillerist.

Umbtänuwasse surrutud

on need arstiteaduse üliõpilased, kes juba suure ilma sõja algusets, wõi sõja kestusel, oma ülikoolikursuse kuulamisega lõpule jõudsid, ja kes kobe peale selle funduslikult sõjawäkke kutsuti, ilma et neile wõimalus oleks antud oma riigietsaame ära lõpetada.

Arstihariduse täit oli läbi, jäid ainult weel lõpuelsamid, wõi ainult mõni üksit nendest. Diplom jäi puudu. Selle tõttu olid nad ilma sõjas mõned kolm ja weel rohkemgi aastat asearstiks. Kui ilma sõda ka weel mitu aastat oleks kestnud, oleksid nad ifka asearstideks jäänud.

Peale Wene sõjawäe kokkwarisemist tulid suuremalt jaolt ka asearstid kodumaale. Suurem osa neist oli ju Tartu ülikoolist. Kes koju olid peasenud, neil läks õnnets Saksa okkupatsioonija esimesel järgul (kuni mai lõpuni 1918) Tartu ülikooli juures oma etsaame lõpetada ja diplomi kätte saada.

Kuid oli kaunis palju ka neid, kes kaugetest Rumee:nia ja Kaukasja frontidelt ja mitmed ka Saksa sõjawangist niipea weel koju ei peasenud. Kui nad hiljem siiski peafesid, oli Tartu ülikool juba kinni.

Tõesti raske oli nende seisukord. Ülikooli kursus läbikuulitud, mitu aastat peale selle sõjas wiibitud, nüüd oma koduülikool kinni, Wenemaale peasimine wäga raske ja sealsed olud niiwõrd segamini, et loostust polnud, sealsete ülikoolide juures riigietsaame teha.

Muudkui tuli oodata.

Algas Eesti-Wene sõda. Mobiliseeriti ka diploma asearstid ja määrati Sõjawäe Terwishoiu Walitsuse poolt nüüd mitte enam arsti, waid welskeri kohuste täitjateks 250 rublalise palgaga kuus.

Need inimesed olid peale kestkooli lõpetamist 10 jemesrit ülikoolis tõsijelt arstiteaduse kallal tööd teinud, peale selle kuni 3¹/₂ aasta kestwusel Wene sõjawaes tegelikult arstikohuste täitmiseega wilunud ja walmiks saanud; mõned nendest olid juba üksikute wäeosade wanemate arstide kohuste täitjateks tõstetud ja ka selle ametiga ilusasti londa saanud. Need inimesed on nüüd Eesti rahwawäes ühesarnasets tehtud welskeritega, kes peaaegu ilma mingisuguse üleüldise haridusega oma arstliku hariduse on saanud kolme kuuni nelja nädala jooksul. Siegi kauge male on läinud see alandus, sest ametlikult on endised asearstid praegu „welskeri kohusetäitjateks“ nimetatud. Harilikult on „kohusetäitja“ ametit ifka ainult hädaõrral täie ametniku asemel. Üks päris welsker tunneb, — seaduse tähe järel wähemalt wõib tunda, — ennast sarnase kohusetäitja wastu kästijaks ja õpetajaks.

See on asja siuline kül. Wormilisest küljest, maksimate seaduste seisukohalt, on lugu nii, et Ajunje

Walitsuse seletuse järele on maksivad kõik endised Wene riigi seadused, mida Ajutine Walitusus ehk Maapäew mitte ümberlükanud pole. Wene seaduste järele olid afeartistid arstitohuste täitjad ja said ka sellekohase palga. Ei Maapäew, ei ka Ajutine Walitusus ei ole Wene seaduse paragraafe afeartistide ja nende palganormi kohta ära kaotanud. Järjekult on nad maksivad. Nii peaks maksivate seaduste põhjal endised afeartistid arstitohuste täitjad olema.

Kui nüüd sõda weel aastad peaks kestma, ei ole jarnastel „welsteri tohustetäitjatel“ wähemasti lootust „mast praegusest alandatud seisukorrast wälja peaseda.

Niisuguseksse umbtänavasse on nad surutud. Rõrgema algkooli ehk mõne gümnaasiumi-klassi haridusega ohwitserid ja sõjawäe ametnikud on sõja kestusel suurte sõjawäeosade juhatajateks, poltownikuteks jne. tõusnud. Selle kõrwal on inimesed, kes peale keskkooli 5 aastat kõrgemas koolis tõsiselt on tööd teinud, aga olude paratamatuse sunnil oma tööd diplomaani pole lätte saada wõinud, peale pikema arstitohuste täitmise welsteri tohustetäitjateks alandatud ja palgats määratud 25 rub. rohkem kui weltweebile.

Mis jüü eest? ja misuguse seaduse põhjal?

On psücholoogiliselt väga arusaadaw ja, ma arwan, ka õigustatud, et neil inimestel kange libedus hinges on. Mõnedki nendest on kõik ametikorra järele seaduslikud teed ära katsumud, et sellest umbtänavast peaseda, aga ifka on Sõjawäe Terwishoiu Walitusus oma kategoorilise veto'ga asja lõpetanud. — Kui selles sihtis muutust ei tule, siis teeb see libedus psücholoogilise paratamatusega oma tööd.

3. 4. 19.

R u b. T a m m.

Toimetuse märkus. Meie teada ei olnud Wenemaal mitte seadust, mille järele üliõpilased arsti tohuseid täidawad, waid see oli sõjawäe ülemuse päewakäsus antud määrus, mis Cesti wäeülemusele niisugugi sunduslik wõle. Wäewalt on ka põhjendatud wõrdlus, et wäike haridusega ohwitserid on tõrgetesse aukraadidesse tõstetud ja suurte wäeosade juhatajateks tõusnud, kuna üliõpilased (afeartistid) welsterite tohtabel peawad olema. Sõjas on ohwitseri aukraadi täitmine ifka wõre, karakteri ja osawusega, suuremat wäeosa juhtida, kätte saadud, sellepärast siis, peale niisugust tõsist ekjamit kui sõda, ei wõi koolipingi tarlust eite oisa panna. Hoopis raskem, kui arstiteaduse üliõpilaste elu, on teiste lõpetatud kõrgema haridusega meeste elu, kes reamehena wõi kirjutajana peawad teenima. Meie ei tea Terwishoiu Walitsuse korralduse põhjust, kuid teame, et welsteritest meil puudus on, kuna arstid meil wõrdlemisi rohkem on, kui kusagil teistes sõjawäes.

Seisukord meie wäerindadel.

Marwa wäerinnal läks wiimane nädal wäiksest mõõda, peaaeguifult awaldasid tegewust maakuulajate salgad. Zamburi kivitoe ümbruses oli ajuti suurtükitule wahetus. Waenlane ei awalbanud omalt poolt mingisugust tegewust. Nagu näha, mõjusid selleks kaasa meie hästi kordaläänud ettewõtted eelwiimasel nädalal. Misõi küla ja Lemnitsa mõisa wastu, mis waenlase pealetungimise plaanid Kriuscha küla raioonist Wainwara peale segi ajasid. Selle operatsiooni jaoks lootud waenlase sõjawägede meeoleolu, mis nii kui nii väga madalal seisis, langes meie ootamata pealetun-

gimise tõttu weel niimõrd, et waenlane ühtegi wäljaastumist meie wastu ette ei suutnud wõtta.

Meie poolt wõeti waenlase wastu aktiivne wäljaastumine ette wäeliinil, mis Marwa ja Peipsi wõhel asub. Siin lätsid Wene Põhja-korpuse ja Balti bataljoni wäeosad üle Maroowa jõe, löid kõik waenlase wäeosad, mis Maroowa jõe parempoolse kalda külades asusid, sealt wälja ja wõtsid sealjuures 3 kuulipildujat ja üle 200 wangi.

Sellesama Põhja-korpuse wäeosad wõtsid Dudowa linna wastu, mis Peipsi järwe idakalbal asub, sõjakäigu ette. See ettewõte tuli waenlasele nii ootamata, et Põhja-korpuse wäeosa Dudowa linna sisse marsis, ilma et ta ühtegi püssipanku oleks teinud. Siin wõeti 300 wangi, 400 püssi ja 4 kuulipildujat, kuna 2 raudteesilda õhku lasti.

Õõuna wäerinnal, Pihkwa ja Marienburgi liinidel, kestsid kõik see nädal ägedad wõitlused.

Pihkwa liinil puhastasid meie wahwad wäed ühes Põhja korpuse wäeosadega terve läänepoolse Peipsi kalda waenlasest, Wõõõõhu alewist algades kuni Wäitse ja Suure Kolkki küladeni, mis 18—20 wersta Pihkwa linnast. Siin wõeti terve rida külasid ära, kusjuures üle 400 wangi ja 6 kuulipildujat saadi. Meie wäed lähenevad Isborski jaamale. Gull külasid tuli tormijooksuga ära wõtta, kusjuures waenlane, iga tema poolt äraantud küla ägeda suurtükkitule alla wõttes, iga päew ühes wõi mitmes kohas wastupealetungimisi kordas. Peale selle ritub waenlane taganemisel põhjalikult raudtee ära, et sellega meie soomusrongide kiiret edasitungimist takistada. Ühesõnaga — waenlane wõtab kõik abinõud tarwitusele, et Pihkwa linna ja temale strateegiliselt tähtsat Pihkwa raudteede sõlmepunkti oma käes hoida.

Marienburgi sihil olid meie wäed, kes juba Marienburgi alewile lähenesid, ümberhaaramise ähwarbusest sunnitud end Hoopa jaama liinile tagasi tõmbama. — Ka siin on lahingud väga ägedad, sest sel liinil on waenlasele weel üks sõjalises mõttes tähtis punkt — Wana-Schwaneburg. Kuigi see punkt talle siiski nii tähtis ei ole, kui Pihkwa, ometigi lähets selle punkti langemisega tema operatiivne seisukord Wolmari ja Marienburgi liinidel palju raskemaks. Sellepärast wõib mõista seda wõfadust, millega waenlane meie wastu paneb, et meid Wana-Schwaneburgist wõimalikult kaugel hoida.

Wolmari ja Lemsali sihil on wiimased päewad kannis rahulikud olnud, siin on ainult maakuulajate tegewus ja ajutine suurüki tulewahetus.

Üleüldiselt seisukorda hinnates, wõib ütelda, et ta meile nii põhja kui ka lõuna wäerindadel õnnelik on. See meie wäikene tagasihukumine Marienburgi sihil ei awalda mingit mõju üleüldise seisukorra peale: meie tähtis raudteede sõlmepunkt Walk ja Walga-Petseri raudteeliin on nagu ennegi wäljaspool igasugust hädaohtu.

Meie ajakirjandus sõjawäelistest küsimustest.

„Rohkem õiguslike korra austamist“.

Selle pealkirja all kutsus hra Mt „Sotsialdemokraadi“ nr. 77 üles Ajutise Walitsuse korraldusi ja määruseid täpisealt ja kõrwalekalduwat täitma. Niisuguseks üleskutsjeks on talle põhjust olnud

peaasjalikult ühe diviisiülema määrused koosolekute pidamise kohta sõjategevuse piirkonnas, siis veel Cesti Maapäewa liikme hra Maasitu, kes Pesti riigis enamlaste poolt läbi frondi meie poole üle oli tulnud, kinnivõtmise sõjavõimude poolt.

Hra Ast'il näib arvamine olewat, nagu ei tahaks sõjavõimud diguslisti korda, eriti Maapäewa ja Ajustise Walitsuse tahtmist, mitte austada. Dife wastupidiselt on dige. Just et diguline kord, mis ju ka hra Ast'il nii wäga südame peal on, maal wõiks walitseda, on tarwis, et front kindel oleks. Ja sellest tahtmisest on ka kõik sõjavõimude määrused ja korraldused ditteeritud.

Politiline kihutustöö frondi kõige ligemas seljatuses ei jätaks oma demoraliseerivat ja lõhkuwat mõju selle frondi kindluse kohta mitte avaldamata. See tohiks wiimaste aastate kogemuste põhjal kõigile selge olla.

On ju arusaadaw, et paljud, wahest koguni suurem osa, kodanlised määrused sõjapraktikas mitte läbiwiidawad ei ole. Iamama julgeoleku otstarbel tuleb sõjaoludes sageasti tarwitusele wõtta abinõusid, mis kodanlistele digusjendistetele risti wastu käiwad. See on paratamata. Selle paratamatuse tõttu on ka wäeülemusel sõja ajal oma tegevuse piirkonnas erakorraline wõim, mis kodanliste seaduste maksuwise ajutiselt wõib seisma panna.

Mis inkrimineeritud Maasitu asjasse puutub, siis olgu selle kohta järgmine selgitaw dokument awaldatud:

„2. diviisi staabist 116, 1/S. 3, 22, 25, Tallinna

Ü l e m j u h a t a j a l e

Maasit sai täna hommiku wabastatud. Maasit on Cesti Wabariigi wastane ja kaks tema wenda sõdiwad weel praegu meie wägede wastu, üks neist bataljoni komanderina. Palun korraldusi, et sarnane walitsuse esitaja saaks sõjapiirkonnast wälja aetud, wastasel korral mina ei wastuta tema julgeoleku eest. 3. aprillil. P u s t a r .“

Sel puhul tuleb meele weel teine juhtumine, kus sõjavõimud Maapäewa liikme puutumatusi ei austanud. See oli, kui meie wäed Tapa ja Narwa peale tungides Anwelbi peale, kes teatavasti siis weel Cesti Maapäewa liige oli, suurtükkidest tuld hakkasid andma. Mõlemal korral wõis Anwelt aimult põgenemisega oma isikupuutumatusi kaitsta. Kas ta siiski ka täiesti puutumata jäi, on küsitaw: oli ju jutt wäljas, Anwelt olla Tapal põrutada saanud.

Muidugi ei ole hra Maasit hra Anwelt. Kuid fakt jääb faktiks: mõlemal korral oli Maapäewa liikme puutumatusi rifitud. Misparast ei astunud Anwelbi isikupuutumise eest siis hra Ast wälja, kellele fakt iseenestest kui niisugune tähtis on, mitte aga see, mis sugustes oludes ja tingimistes see fakt on sündinud.

Kindral Judenitsch — Narwa ärawõtja!

Meile on saadetud Archangelskis ilmuma Wene ajalehe „Detschestwo“ (Iamama) Nr. 26, 5. webruarist s. a., kus on awaldatud „Põhja maakonna ajutise walitsuse“ manifest maakonna elanikkudele.

Selle walitsuse peaulesandeks on, nagu ta ise kinnitab, Wene maakondade wabastamine enamlastest „Suure, U h i s e, W a b a W e n e m a a l o o m i s e o t s t a r b e l“.

Selle „püha“ ülesande teostamine olla juba ligidalt seft (tõlgime sõna-sõnalt): „admiral Koltšaki raudsed Siberi polgud marsiwad Wjatka peale. Siber on ühendatud ja waba, kindral Judenitsch on Narwa ära wõtnud ja enamlasti sundinud kiirelt Petrogradist põgenema. Ukraina on nõulogude wõimule sõda kuulutanud, Kowno on ära wõetud, Wene ja Leedu wäed lähewad Wilna peale, Kautafuses, Doni ääres, Lõuna-Wenemaal on kindral Denikin ja tema kaaswõitlejad enamlasti raskesti lõõnud. Kodumaa peastmises üles tõusnud Wene rahwas haarab raudse rõngana kõigist külgedest Wenemaa äraandjaid ja waenlasi, et nende üle oma diglast ja hirmsat kohut pidada.“

Mii, nii! Meie oleme küll kuulnud, et kindral Judenitsch kusaqil Soomes Suure Wenemaa ülesehitamise plaanisid haudub ja wabatahtlikkude salka mõtleb organiseerida, kuid et tema see Narwa ärawõtja on, seda kuuleme esimest korda.

Mis peab küll nendest „Suure Wenemaa“ ülesehitajatest arvama, kui nad juba sarnase pöörase walega walmis saawad. Wõdi ei teadnud „Põhja maakonna ajutine walitus“, mida kõik ilm teab ja millest ka tema oma pealinnas ilmuv „Sewernoje Uro“ kümme päewi warem esimesel kohal nii hoogsalt kirjutas, nagu seda meie tänase nr. referaadist näha (w „Üks mitte-nimeline Wene hääl . . .“).

Ja siis: kes on dieti see „oma isamaa peastmises üles tõusnud Wene rahwas, kes raudse rõngana kõigist külgedest Wenemaa äraandjaid ja waenlasi haarab“. Es need ole peaasjalikult kõik need eestlased, soomlased, lätlased, leedulased, poolakad, kautaslased, ishehid, slowatid ja siberlased, lähidalt kõik need paljusunnatud muulased, kes Wene isamaalastele nende lastanid tulest wälja peaksid tooma.

Tõesti, hale hakkab kõigist neist Wene „isamaa peastjatest“.

Üks mitte-nimeline Wene hääl Cesti sõjawägede wõitudest.

Meile on toimetusse saadetud Archangelskis ilmuma Wene lehe „Sewernoje Uro“ nr. 21—25. jaanuarist s. a.

Seal kirjutab hr. William — Narwa ärawõtmise puhul meie wägede poolt — juhtimise kohal järgmist:

„Enamlaste salgad põgenesid Cesti tangelaste pealesurumisel. Cesti wäed on Narwa ära wõinud. Troitski on end argpüksina näidanud. Wiewalt läks talle forda ära põgeneda. Cestlased ajawad seltsimehi punawälkist nagu jäneseid eneste ees.“

Petrogradini on weel mõni werst. Tõsi küll, sinna wõiwad punase laewastiku laewad sisse sõita. Kuid meie oleme kindlad, et nad seda ei tee. Madrused, kes timutatena oma wahwust näidanud, on niisama arad nagu nende abillised kuival maal. Nad teawad, et neil peaseteed enam ei ole. Punane laewastik jätakse kahilemata maha, wahest pannakse põlemagi, ja tema meeskond teeb säärde:

„Moshwasse, Moshwasse!“

Oh, õnnetu Wene linnade ema, mis sugusesse häbiisse ja koleduisse on sind saatnud sinu pojad, kes mõistuse ja südametunnistuse taotanud!

Olgu kuidas on: Euroopas, Ameerikas, Lõuswa Päite maal, igalpool maakera peal, kus aga on telegraf ja ajalehed, loetakse sellest sündmustest ja beldast:

„Tublid poisid need eestlased!“

„Oeldatse ja kaunis kindlasti mõeldatse!“

„Mitte nii nagu wenelased!“

Wäike kultuurrahwas, suure Wenemaa mõeraslaps, sakslaste äraantud, miu korda wenelaste poolt paljaks riisutud, tõusis üles nagu lõvi, kui tema tund oli tulnud.

Nagu kord austerlased piisitlusesse Serbiasse, nii lähtasid enamlased Gestimaale maalt ja merelt karistusalgab. Ja Juudapesti sakslased, truuad oma wanale politiikale, andsid üle wendadele punawäelastele, kes omal ajal nende poolt rahwaste õiguse paragrafide õisetohele mõtte järele linnupriiks olid kuulutatud! — Sakslased andsid neile üle suurtükid ja tehnilised abinõud.

Kuid need terasest hõbeseklid, äramüüdud Wenemaa arwel makstud, ei aidanud.

Permi fronditt appi tõttanud Trotski jai häda-waewalt jalgadele tuld anda. Nägime, et eestlased ifegi enamlaste karistusalkadega naljatada ei armasta.

Kolme nädalaga Baltimaa puhastatud, kolme nädalaga eestlased Petrogradi all — tõepoolest, misjulgune kangelasfeteegu!

Elagu mehine ja wahwas Eesti! Ta on enesele oma ifeseiswuse werega kätte wõidelnud!

Nüüd mõni sõna meist enestest, põhjamaast.

Maailmal, kes Eesti kangelastegudest loeb, on õigus küsida:

„Mis olete teinud teie seal Arhangelskis, kuhu tõige esiti Wenemaal juba seitse kuu eest liitrite soldatid appi tulid?“

Põhjamaalased, mis wõime meie selle küsimise peale wastata?

Meie lugeme, et eestlased wõitlesid üksi punase sõjawäe wastu. Meil põhjamaal on terve saatekorpus. Meil oli rohkem wõimalusi enamlasti lüüa . . .“

* * *

Nüüsi eestlasi eeskujaks seades, noomib autor oma kaasmaalasi, neid „rändawaid ifamaapeastjaid“, kes, terwed kui karud, Arhangelski uulitsaid mööda ämber logerlewad, angeldawad, kantsleidesse poewad, tüdrukute järel jooksowad, tantsiwad — sellesemel et sõjariistad kätte wõtta ja enamlaste wastu wõitlema minna.

Segateated.

Langenud sõdurite laste

Käesolewa õpeaasta koolimafsu otsustas ajutine walitus oma istumisel 27. märtsil töö- ja hoolekande ministeeriumi ettepaneful riigi kulule wõtta, kui õpilaste warandusline seifurid seda nõuab. Lõpulikult otsustamiseks jääb see küsimus asutawale kogule.

Fochi ultimaatum sakslastele.

„Politikeniile“ teatatakse Weimariist: Liitlaste wägede ülemjuhataja marschall Fochi wolinit, kindral Rudant, on Saksa walitusele wäga terawa ultimaatumi saatnud, milles nõutakse, et Poola sõjawägedel lubataks Danzigis maale tulla. Walitus on tõrkuwa wastuse annud ja maale tulemiseks mõnda teist Balti sadamat, nagu Stettini, Königsbergi ja Lübauvit, pakkunud. Kui Poola sõjawäed Danzigis maale peatsid tulema, on kohalike elanike ja poolakate wahel kokkupõrki oodata. Seda tähele pannes ei wõta Saksa walitus wastutust tagajärgede eest oma peale.

Poola president Paderewski olla Danzigis ja Posenis käies seletanud, et Lääne-Preisimaa saada Poola omanduseks, niipea kui Poola wäed Danzigis on maale tulnud.

Rohus maailma-sõja algatajate üle.

Saksa walitus on kõrgema kohtu asutanud, kus maailma-sõja algatajate süüdistuse asi harutusele tuleb. Kõige esimestena kutsutawat kohtu ette Bethmann-Hollweg ja kindral Ludendorff.

Enamlaste wastased wäed.

„Times'ile“ telegrafeeritakse Helsingist: Ühe enamlaste teadaande järele saab kindral Denikinil ja admiral Koltshakil 1. maiks üle 400.000 mehe hästi korraldatud sõjawäge olema.

Põserni arwamine punase sõjawäe kohta.

Punaste wägede ülemjuhataja meie wäerimnal „flm.“ Põsern on, nagu Luugas ilmuwast „Tõõlisesi“ näha, 15. märtsil 7. armees kollektiivide konferenssil punase sõjawäe üle kõne pidanud, kus ta toonitanud, et punane sõjawägi juba jõud olla, millega liitlased rehtendama pidawat. Liitlased olla ifegi walmis nendega, enamlastega, läbi rääkimisi algama. Enamlased olla praegu sunnitud oma „klassifitsi sõjawäge“ pidama, kuid pärast rewolutsiooni kindlustamist kujuneda see sõjawägi rahwamiilitsaks wälja. Ja just selle punawäe pärast pidawat Wilson enamlastele „soomusrusika asemel sõbralikult oma kätta ulatama“.

Pärast Põserni kõne wõetud resolutsioon wastu, kus muu seas toonitunud, „et punane sõjawägi laialt endiste ohwiteride teadmisi peab omandama, neid kommunistide kontrolli alla sõjawäkke paigutades, et sel kombel ka ise sõjalunstis täiendust saada.“

Trotski käst punawäele.

Trotski on 24. märtsil käfuga punase sõjawäe poole pööranud, kus ta seletab, et talupoegade keskel olla kaebused punawäe kohta kuuldawale tulnud. Tihti tulla juhtumisi ette, kus mitte küllalt disiplinieritud ja arusaajad wäeosad talupoegadele ülekohut tegewat. Seda ei tohtimat olla, sest talupojad andwat sõjawäele soldatid, hobuseid ja leiba. „Iga kätte juures rööwimise ja wägivalda otstarbel talupoegade kallale tungida, mida mustad punawäelemendid toime tahawad panna, peawad ausad ja arusaajad soldatid talupoegade kaitseks üles astuma ja rööwikuid karistama“. Olla tarwilik talupoegi lepitada ja nendega ifegi wendlus-ühenduse astuda.

Nüi tahab siis Trotski nüüd tõket teha waimudele, mis ta ise wälja on kutsunud. Aga kas see juba hilja ei ole?

Kuidus enamlased waletawad.

Petrogradis ilmuw „Edasi“ toob oma 27. märtsi numbris järgmise teate: „Rahwerahwad mobiliseeritud. Eesti Ajutine Walitus on kõit naesterahwad 17—50 aasta wanaduses mobiliseerinud. Neid tarwitatakse sõjatõõstuse jaoks wähemalt 3 tundi päewas.“

50 rubla trahwi

on Petrogradi täidesaatew komitee kõigile määranud, kes üleküditsele õppusele ei ilmu, teatab „Edasi“.

Putilowi wabrikus.

"Edasi" kirjutas selle pealkirja all: „17. märtsil seifid sissetöötude juures madrused. Mõned töölised tahsid miitinguid toime panna, milleks luba ei antud. Töölised, kes töötawad, saawad pool naela leiba päewas wabriku komiteest välja antud kaartide järele.“

Nagu sellest lühikesest märkusest näha, ei ole Petzrogadis töölised emä paradiisiga enam rahul.

Wägede Ülemjuhataja märgukiri.

Sõjawägede Ülemjuhataja kindralmajor Laidoner on sõjaminiistrile saatnud märgukirja, kus ta Riigise Walitsuse lähelpanekut selle peale palub juhtida, et valjud eriteadlased, nagu insenerid, juristid, agronomid, kooliõpetajad jne. ühel wõi teisel teel frondilt ära on tulnud ja kodanlikes walitsuses koha leidnud, kuna teised frondil südilt edasi sõdiwad. Wäga wõimalik olla, et need, kes juba nüüd soojade kohtade otsimisega ametis olla, ka pärast sõja lõppu nende kohtadele edasi jääwad, kuna aga need, kes praegu frondil sõdiwad, pärast kodanlikes walitsuses teenistust ei saa sel põhjusel, et kõik kohad juba sõja ajal teistele ära on antud. See oleks aga suur ülekohus. Et seda ei sünniks, paneb Ülemjuhataja ette määrust välja anda, mille järele kõik need eriteadlased, niihästi ohwitserid kui ka sõdurid, kes praegu sõjawäes teeniwad, pärast sõja lõppu esimestena kodanlikse teenistusse üle wiidaks. Alles nende järel wõiksid teised tulla.

See määrus oleks samasuguseks toetusel eriteadlastele nagu määrus kooliõpilaste wabatahtlikkude kohta, mille järele need prii kooli saawad kuni üli-kooli lõpetamiseni.

Kindral Tõnissoni telegrammi juutide kohta.

Kindral Tõnisson on Wägede Ülemjuhatajale järgmise telegrammi saatnud:

„Et kogu Wiru wäerinnal ainult neli juuti on, nendest üks arst, teine apteeker, kolmas welster ja neljas sanitar, kuna aga Tallinnas peaaegu iga teine wastutuleja juut on, palun korraldust teha, et Wiru wäerinnale wastaw arw juuta ka sõduritena saadetak.“

See telegramm on sõjaminiistrile heakskiitmisega ette pandud, Ülemjuhataja märkusega, et juudid tingimata ühel wõi teisel teel riigikaitse kohustustest peaksid osa wõtma.

Standinaawias kogutakse Eesti wabaduswõitluse heaks wabatahtlikka.

Kopenhagenist telegrafeeritakse Eeturile 5. aprillil: Kõik suuremad ajalehed awaldawad pikki juttuajamisi Eesti oludest leitnant Clauson Raas'iga, kes Eestimaa üleile siia jõudis, et uusi wabatahtlikka koguda. Clauson Raas toonitab, et Eesti walitsus wõdrastele wabatahtlikkudele iga kindlustust annab ja et tagasitulel igalühel waba on. Clauson Raas tahab Daanimaalt weel 100 meest koguda ja Palluden Stockholmist 200 meest. Need ühendatakse Eestimaal wiibivate rootslaste ning daanlastega Standinaawia korpuseks, selle järel kui endine Rootsi wäeosa laiali on saadetud.

Üle 7 miljoni inimese maailmasõjas hukka saanud.

Nagu „Times“ Amerika staabi ülema Marchi wäljarehkenduste järele teatab, on maailma sõjas 7.354.000 inimest surma saanud.

Üksikute rahwustest on surma saanud:

menelasi	1.700.000
sakslasi	1.600.000
prantslasi	1.305.000
austerlasi	800.000
inglasi	706.000
itaallasi	460.000
türklasi	250.000
belglasi	102.000
bulgaarlasi	100.000
rümeenlasi	100.000
serblasi ja montenegrolasi	100.000
ameeriklasi	50.000

* || Kirjawastused. || *

Futurist, siin. Futuristide töid meie ei awalda. B. W. 2. diivisi staabis. Rahjaks ei palu Teie kirjutus midagi uut. Mis Teie jutustate, on kõigile teada. Sellest on ju nii palju kirjutatud.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi alampolkownik Riin.

Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja staab.

EESTIMAA KAART

Leht nr. 2 (10 wersta tollis)

— ON ILMUNUD —

Saada raamatukauplustest •• Hind 4 marka

Sõja Topograafia Jaoskond

••• Pagari uul. nr. 1 •••